

Datum
2022-10-26
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2022-13815

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss från Justitiedepartementet - Alla tiders föräldraskap - ett stärkt skydd för barns familjeliv SOU 2022:38 [Ju2022/02331]

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har inga större invändningar mot utredningens förslag och anser att utredningen – utifrån direktiven – lämnat ändamålsenliga förslag som kommer att bidra till en ökad jämställdhet och stärka barnets rättigheter.

Nämnden önskar emellertid framföra önskemål om vidare och djupare analyser av hur förslagen om föräldra-fullmakt och självständig talerätt i frågor om umgänge förhåller sig till annan lagstiftning och de tillämpningssvårigheter som kan uppstå.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att utredningen lämnat goda förslag som kommer att bidra till ökad jämställdhet och jämlikhet mellan olika familjekonstellationer samt till att stärka barnets rättigheter och perspektiv.

Nämnden vill dock lyfta fram följande synpunkter avseende förslagen om föräldrafullmakt och talerätt i mål om umgänge.

Föräldrafullmakt

Utredningen föreslår inrättandet av en särskild fullmaktsform som vårdnadshavare (gemensamt om de är två) ska ha möjlighet att lämna till högst två personer.

Enligt arbetsmarknads- och socialnämndens mening är förslaget ändamålsenligt i förhållande till det ovan beskrivna syftet. Nämnden ställer sig dock tveksam till utredningens förslag om att bestämmelserna om föräldrafullmakt ska regleras i en egen lag i stället för att inkluderas i föräldrabalken.

Fördelarna överväger enligt nämndens mening inte nackdelarna och svårigheten att få en god överblick över tillämplig lagstiftning.

Utredningen har inte problematiserat de eventuella konsekvenserna förekomsten av en föräldrafullmakt kan ha i fråga om bedömningen av vårdnadshavarens möjligheter att återigen ansvara för den dagliga omsorgen om ett barn med hjälp av en föräldrafullmaktshavare i mål om vårdnadsöverflyttning och tvångsvård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

Utredningen saknar vidare överväganden och resonemang om föräldrafullmaktens förhållande till annan lagstiftning, såsom 6 kap. 6 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453) och kommuniseringsskyldigheten enligt 25 § förvaltningslagen (2017:900).

Registreringen av föräldrafullmakter ska, enligt utredningens förslag, inte föregås av lämplighetsbedömningar utan enbart av en kontroll av några få otvetydiga kriterier.

Risken för missbruk av en föräldrafullmakt bedöms av utredningen som liten. Utredningen innehåller emellertid inga eller mycket få och ytliga analyser av de situationer där en föräldrafullmakt kan komma att missbrukas.

Utifrån socialnämndens uppdrag och de erfarenheter som följer härav är det nämndens uppfattning att utredningen har förminskat riskerna. Ett sätt att avvärja risker för missbruk är att ge socialnämnden behörighet att återkalla en föräldrafullmakt. Utredningen hänvisar i stället till nämndens möjlighet att föra talan om vårdnad och ytterst till nämndens möjlighet eller skyldighet att ingripa med stöd av LVU.

Båda dessa förfaranden är att betrakta som mycket ingripande åtgärder som ska ha föregåtts av noggranna utredningar och proportionalitetsbedömningar, varför de bör tillgripas i undantagsfall. En behörighet för nämnden att återkalla en föräldrafullmakt hade, i avsaknad av förebyggande lämplighetskontroller, kunnat avhjälpa de menliga situationer som ett missbruk av en föräldrafullmakt skulle kunna orsaka.

Slutligen kan det även ifrågasättas varför det endast uppställs som krav att föräldrafullmaktshavaren och barnet i fråga är folkbokförda i landet när fullmakten anmäls och inte också att vårdnadshavaren eller vårdnadshavarna är det.

Nämnden ställer sig kritisk till utredningens förslag att en föräldrafullmakt ska kunna upphöra på anmälan av ett barn som fyllt 12 år.

Även om barn har rätt att komma till tals och deras inställning ska tillmätas betydelse anser nämnden att risken för att barn tvingas bära ett alltför stort ansvar överväger de fördelar som finns med den föreslagna åldersgränsen.

Talerätt i mål om umgänge

Arbetsmarknads- och socialnämnden har ingen invändning mot utredningens förslag att införa en möjlighet för sociala föräldrar att självständigt väcka talan om umgänge.

Förslaget tycks emellertid utgå ifrån en konventionell umgänkestvist och har inte berört hur denna talerätt skulle kunna aktualiseras eller göras gällande i ett mål om vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken (jfr NJA 1993 s. 666 NJA 2014 s. 307).

En allvarigare omständighet är att utredningen helt tycks ha förbisett en bedömning av huruvida den självständiga talerätten och därmed också en genom dom eller avtal fastställd umgängets rätt kan bli föremål för beslut om umgängets begränsning enligt 14 § andra stycket 1 LVU, som för närvarande endast är tillämplig på vårdnadshavare och *föräldrar* med reglerad umgängets rätt.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetsmarknads- och socialnämnden delar inte utredningens bedömning att förslagen kommer att innebära försumbara kostnadsökningar för landets socialnämnder.

Enbart förslaget om ett utökat ansvar att hålla informations- och samarbetsamtal med s.k. sociala föräldrar kommer med stor sannolikhet att innebära en ökad arbetsinsats och därmed också ökade kostnader.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

[Direktör]

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]